

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

9 MEI 1994

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

— van mevrouw V. Dua, mevrouw L. Maximus,
mevrouw T. Merckx-Van Goey en mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke —

betreffende de problematiek van de kinderopvang

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De problematiek van de kinderopvang is in onze samenleving nog altijd zeer actueel.

Hoewel kinderopvang iedereen aanbelangt, voelen in de eerste plaats de vrouwen zich betrokken bij die problematiek.

Door de grote participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt, de toename van de éénooudergezinnen en de gewijzigde leefpatronen bij de grootouders, is de uitbouw van een aangepaste en kwaliteitsvolle kinderopvang van essentieel belang. **Uit** de praktijk blijkt dat er vraag is naar bijkomende opvangplaatsen zowel in kinderdagverblijven als in onthaalgezinnen. Ook de nood aan buitenschoolse opvang wordt hoe langer hoe meer beklemtoond.

In opvolging van het verslag van 10 juli 1991 wenste de Werkgroep Vrouwen een aanvullend onderzoek te wijden aan dit thema, waarbij in het bijzonder het statuut van de onthaalouders, de kwaliteitsaspecten van de opvang en de organisatie van de buitenschoolse kinderopvang werden behandeld.

Dit gebeurde aan de hand van een aantal hoorzittingen met deskundigen en betrokken administraties en diensten.

Als besluit van de besprekingen bracht de Werkgroep Vrouwen over de problematiek van de kinderopvang een advies uit (Stuk 518 (1993-1994) – Nr. 1) dat als basis diende voor het hierna volgende voorstel van resolutie.

V. DUA

L. MAXIMUS

T. MERCKX-VAN GOEY

L. NELIS-VAN LIEDEKERKE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Vlaamse Raad,

— gelet, inzake de globale problematiek :

a) op het feit dat de stijgende participatiegraad van vrouwen aan het arbeidsproces, de toename van het aantal éénoudergezinnen, de gewijzigde arbeids- en leefpatronen van de grootouders en de toenemende flexibiliteit inzake arbeidsuren aanleiding geven tot een stijgend belang van goede kinderopvangvoorzieningen ;

b) op het grote belang van goede kinderopvang voor de toetredingsmogelijkheden van vrouwen tot de arbeidsmarkt ;

c) op de absolute noodzaak van een totaalvisie en een geïntegreerde aanpak, waarbij de belangen van het kind moeten centraal staan ;

d) op het feit dat de problematiek van de kinderopvang niet uitsluitend behoort tot de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap, maar ook raakvlakken heeft met beleidsdomeinen die ressorteren onder de bevoegdheid van de federale overheid, met name inzake fiscaliteit, inzake financiering en inzake arbeidsovereenkomsten ;

e) op het feit dat de gemeenten als lokale overheden het dichtst bij de bevolking staan en dat bijgevolg dat bestuursniveau de ideale detector is van de noden en behoeften van zijn inwoners op het vlak van kinderopvang ;

f) op de diverse en uiteenlopende initiatieven die momenteel worden genomen, ook op lokaal vlak, zonder dat daarbij een globaal beleidskader voorhanden is ;

— gelet, inzake de noodzaak van uitbreiding van de kinderopvangmogelijkheden :

a) op de vaststelling dat de huidige kinderopvangcapaciteit niet voldoet aan de sterk toegenomen vraag, wat onder meer blijkt uit de lange wachtlijsten en de vele aanvragen tot erkenning van kinderdagverblijven die werden ingediend bij Kind en Gezin, met name voor meer dan 6.000 opvangplaatsen ;

b) op de belangrijke verschuiving in de kinderopvangsector van niet-gesubsidieerde vormen naar gesubsidieerde vormen, wat te wijten is aan een daling van de opvang door grootouders, familieleden en particuliere opvanggezinnen ;

c) op de vaststelling dat de uitbreiding van de opvangcapaciteit zich de voorbije periode voornamelijk heeft voorgedaan op het vlak van de diensten van onthaalgezinnen terwijl de uitbreidingsmogelijkheden op dat terrein niet onbeperkt zijn ;

d) op het feit dat de reële behoeften aan kinderopvang momenteel onvoldoende bekend zijn, zowel naar omvang, naar regionale spreiding als naar aard ;

e) op de bestaande vraag, zowel naar opvang in kinderdagverblijven als naar opvang in onthaalgezinnen

f) op de reële behoeften aan opvangmogelijkheden voor kinderen waarvan ouders werken buiten de normale arbeidsuren en -dagen (avonduren, verzorgingssector, op zaterdag en zondag o.m. in de toeristische centra, horeca) ;

— gelet, inzake het statuut van de onthaalgezinnen :

a) op de belangrijke plaats van de kinderopvang in onthaalgezinnen in de kinderopvangsector, waarbij deze opvangnorm door vele ouders ook sterk op prijs wordt gesteld vanwege het kleinschalige karakter en de familiale sfeer ;

b) op het feit dat de opvang van kinderen in onthaalgezinnen bijna uitsluitend gebeurt door vrouwen ;

c) op de stijgende activiteitsgraad van vrouwen waardoor zich minder kandidaten aanbieden als onthaalouder ;

d) op de negatieve elementen, verbonden aan het statuut van onthaalouder, met name de relatief lage vergoeding, het ontbreken van een gewaarborgd weekinkomen en de lange en onregelmatige werkdagen ;

e) op de afwezigheid van een volwaardig sociaal statuut ;

f) op het feit dat het in stand houden van dit statuut op lange termijn niet wenselijk is, vermits daardoor een categorie sociaal onbeschermden vrouwen wordt gecreëerd ;

g) op een aantal belangrijke voordelen die daartegenover verbonden zijn aan het huidige statuut van onthaalouder, verbonden aan een opvangdienst, met name de fiscale vrijstelling, wat door de betrokkenen doorgaans sterk op prijs wordt gesteld ;

h) op het bestaan van enerzijds de onthaalouders, verbonden aan een opvangdienst, en anderzijds de zelfstandige onthaalouders, waarbij voor deze laatste categorie de controle door Kind en Gezin beperkt is en het statuut ook globaal beschouwd minder aantrekkelijk is ;

i) op het feit dat het uitwerken van een volwaardig sociaal statuut voor alle opvanggezinnen een overheidssubsidie van ruim 2,2 miljard frank per jaar impliceert ;

— gelet, inzake de kwaliteit van de kinderopvang :

a) op de essentiële voorwaarde dat elke vorm van kinderopvang moet voldoen aan een aantal kwaliteitsgaranties (onder meer betrokkenheid van ouders, veiligheid, gezondheid, infrastructuur en pedagogische aanpak), vermits zeker in de eerste levensjaren de leefomgeving een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling en de vorming van een kind ;

b) op de betere, kwaliteitsgaranties bij kinderdagverblijven en onthaalgezinnen, verbonden aan een opvangdienst, in vergelijking met de niet-gesubsidieerde particuliere opvanginstellingen en de zelfstandige onthaalgezinnen, en dit onverminderd de inspanningen die op dit vlak worden gedaan in individuele gevallen en de reële kwaliteitsresultaten die daarbij bereikt worden ;

c) op de noodzaak van een basisvorming en regelmatige bijscholing van onthaalouders ;

d) op het belang van netwerkvorming en uitwisseling van ervaringen tussen onthaalgezinnen voor de kwaliteit van de opvang en ook voor het doorbreken van het isolement waarin deze vrouwen zich dikwijls bevinden tengevolge van de specifieke werkomstandigheden ;

e) op het mogelijk risico dat het optrekken van het aantal toegelaten kinderen per onthaalgezin van drie naar vier inhoudt voor de noodzakelijke kwaliteitsvereisten ;

f) op de grote diversiteit in de sector van de niet-gesubsidieerde particuliere opvanginstellingen, waarbij jvastgesteld

kan worden dat veel van deze instellingen het dikwijls financieel zeer moeilijk hebben, waardoor zij er niet altijd in slagen de nodige kwaliteit te garanderen ;

— gelet, inzake de buitenschoolse kinderopvang :

a) op de toenemende flexibiliteit van de arbeidsvoorwaarden, waardoor de arbeidsuren meer en meer afwijken van de schooluren, wat enorme praktische problemen oplevert voor éénoudergezinnen en gezinnen waar beide ouders werken ;

b) op de grote nood die daardoor bestaat aan een goed uitgebouwde buitenschoolse kinderopvang, die zowel voor de directe als voor de indirecte werkgelegenheid belangrijk is ;

c) op de nadelen, verbonden aan een te verregaande flexibilisering van de arbeidsvoorwaarden, vermits dit het normale gezinsleven dreigt te ontwrichten ; dat dus opvang geen alibi of argument mag zijn om de huidige flexibiliseringstrend verder uit te breiden, vermits dit negatieve gevolgen heeft op het persoonlijk leven zowel van de volwassenen (en in de eerste plaats van vrouwen) als van de kinderen ;

d) op de beperkte initiatieven die op het vlak van de buitenschoolse kinderopvang bestaan in Vlaanderen ;

e) op de resultaten van de recente ronde-tafelconferentie Buitenschoolse Kinderopvang, waaraan vooralsnog geen uitvoering werd gegeven ;

f) op het succes van bepaalde experimenten inzake buitenschoolse kinderopvang die momenteel lopen, onder meer in de provincie Limburg, waaruit blijkt dat de gemeenten ter zake een belangrijke rol moeten spelen als bestuursniveau dat het dichtst bij de bevolking staat ;

g) op het feit dat het van essentieel belang is dat de initiatieven inzake buitenschoolse kinderopvang aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen en dat er dus naast een duidelijke regelgeving ook een controlerende instantie moet zijn ;

h) op de toenemende werkloosheid, in het bijzonder bij het vrouwelijk deel van de beroepsbevolking ;

i) op de nieuwe financiële middelen die gebruikt kunnen worden voor projecten inzake buitenschoolse kinderopvang ter uitvoering van artikel 4 van de wet van 10 juni 1993 tot omzetting van sommige bepalingen van het interprofessioneel akkoord van 9 december 1992 ;

j) op het gebrek aan een regelgeving en een globaal beleidskader inzake buitenschoolse kinderopvang op Vlaams niveau ;

— verzoekt de Vlaamse regering

1. inzake de globale problematiek :

a) dat op Vlaams niveau een coherent en globaal beleid wordt uitgewerkt, waarbij de minister van Welzijn en Gezin de opdracht krijgt de algemene coördinatie waar te nemen ;

b) dat de Vlaamse regering de problematiek van de kinderopvang op het federale niveau op de agenda brengt om een gecoördineerd beleid mogelijk te maken ;

c) dat de Vlaamse regering een overleg start met de federale regering teneinde de leeftijdsgrens waarvoor fiscale vrijstelling van de kosten voor kinderopvang geldt, uit te breiden ;

d) dat de Vlaamse regering maatregelen neemt die, met respect voor de gemeentelijke autonomie, een reële stimulans betekenen voor een lokaal gecoördineerd kinderopvangbeleid binnen het globale beleidskader uitgewerkt door de Vlaamse regering, in welk kader elke gemeente op korte termijn zou moeten kunnen beschikken over een volledige inventaris met betrekking tot de mogelijkheden en de hiaten inzake kinderopvang, onder meer voor zieke kinderen ;

2. inzake de noodzaak van uitbreiding van de kinderopvangmogelijkheden :

a) dat in opdracht van de Vlaamse regering een grondige studie wordt gemaakt van de kinderopvang, zowel naar omvang, naar spreiding als naar aard ;

b) dat op basis van deze inventaris en op basis van de bestaande mogelijkheden bij uitbreiding van de opvangcapaciteit een evenwichtige keuze gemaakt wordt tussen opvang in kinderdagverblijven en opvang in onthaalgezinnen ;

c) dat de Vlaamse regering bijkomende initiatieven neemt die een substantiële uitbreiding van de opvangmogelijkheden voor kinderen mogelijk moeten maken ;

d) dat de noodzaak aan opvang van zieke kinderen erkend wordt en dat bestaande projecten ter zake gehonoreerd worden ;

3. inzake het statuut van de onthaalouders :

a) dat de onthaalgezinnen een belangrijke plaats behouden in de kinderopvangsector ;

b) dat stimulansen worden gecreëerd zodat op termijn de onthaalgezinnen zich zouden aansluiten bij een opvangdienst, waarbij begeleiding en controle gegarandeerd zijn ;

c) dat op lange termijn wordt gestreefd naar een volwaardig sociaal statuut voor onthaalouders ;

d) dat op korte termijn het huidige statuut van de onthaalouder behouden blijft maar wel verfijnd wordt, met name door de onthaalouders een gewaarborgde vergoeding te garanderen, onder meer door een vaste vergoeding uit te betalen ingeval van ziekte, door de vergoeding beter af te stemmen op de gepresteerde arbeid, bijvoorbeeld door een extra-vergoeding uit te betalen voor opvang tijdens extra uren en door de ouderbijdragen te betalen in ondeelbare weken ;

e) dat de daaruit voortvloeiende verhoging van de ouderbijdragen niet tot gevolg zou hebben dat de participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt wordt afgeremd ;

f) dat door de Vlaamse regering informatiecampagnes worden gevoerd om de opvang bij mannen in onthaalgezinnen te propageren, zodat een meer evenwichtige spreiding tussen mannen en vrouwen in deze sector gerealiseerd wordt ;

4. inzake de kwaliteit van de opvang :

a) dat voor elke vorm van kinderopvang een aantal kwaliteitsgaranties verzekerd moeten zijn, onder meer door van de betrokkenen een minimale basisvorming te eisen, en dat de controle toevertrouwd blijft aan Kind en Gezin ;

b) dat, ingeval een onthaalgezin gebruik maakt van het maximaal aantal kinderen, speciaal gewaakt wordt op het behoud van de dualiteit van de opvang ;

c) dat een reglementering wordt uitgewerkt voor de particuliere opvanginstellingen, waarbij een vorm van subsidiëring gekoppeld aan welbepaalde kwaliteitsvoorwaarden ingesteld wordt, wat tot gevolg zal hebben dat de overlevingskansen van degelijke instellingen toenemen met behoud van noodzakelijke kwaliteitsgaranties ;

5. inzake de buitenschoolse kinderopvang :

a) dat zo spoedig mogelijk door de Vlaamse regering een beleidskader en een regelgeving voor buitenschoolse kinderopvang worden uitgewerkt onder de coördinatie van de minister van Welzijn en Gezin ;

b) dat in opvolging van de ronde-tafelconferentie Buitenschoolse Kinderopvang dringend werk wordt gemaakt van de uitbouw van een goed georganiseerde en kwalitatief hoogstaande buitenschoolse kinderopvang, zonder dat dit echter als gevolg mag hebben dat een trend ontstaat tot nog meer verregaande vormen van flexibilisering van arbeidsvoorwaarden ;

c) dat bij de uitbouw van buitenschoolse kinderopvang de belangen van het kind centraal moeten staan, afgezien van het feit dat in die projecten de realisatie van bijkomende werkgelegenheid voor vrouwen eveneens van groot belang is ;

d) dat voor de concrete uitvoering de gemeente het meest aangewezen niveau is voor de planning, de lokale organisatie en de coördinatie en dat dit het best gebeurt op basis van een lokale behoeftenstudie ;

e) dat de buitenschoolse kinderopvang bij voorkeur gebeurt via pluralistische, netoverschrijdende initiatieven buiten de schoolsfeer, waarbij de opvang van kinderen gebeurt door pedagogisch geschoold personeel in een aangename, kindvriendelijke omgeving met aangepaste infrastructuur ;

f) dat daarbij gestreefd wordt naar een maximale participatie van de ouders ;

g) dat de continuïteit van de projecten inzake buitenschoolse kinderopvang gegarandeerd moet zijn ;

h) dat de kwaliteitscontrole wordt uitgevoerd door Kind en Gezin, wat een uitbreiding van haar opdracht impliceert ;

i) dat de Vlaamse regering een overleg start met de federale overheid teneinde een gecoördineerd beleid inzake de buitenschoolse kinderopvang mogelijk te maken.

V. DUA

L. MAXIMUS

T. MERCKX-VAN GOEY

L. NELIS-VAN LIEDEKERKE
